

Масові безлади, що охопили арабський світ і стали в деяких країнах успішними для їх організаторів, змусили задуматися про те, чи можливі подібні події і в інших країнах.

У діловому виданні The Wall Street Journal опублікований так званий "індекс революційності" - список країн, де незабаром можливі масові акції насильницької зміни влади. Рейтинг складений в порядку "розумової вправи", не претендуючи на створення "залізобетонного, академічно перевіреного інструменту діагностики", наголошується в статті Аллена Меттіча. Першу трійку складають (в порядку убавання вірогідності повстань) Кенія, Камерун і Пакистан, повідомляє Inopressa. Найбезпечнішою з точки зору соціальних потрясінь Меттіч вважає Швецію.

З 85 досліджених країн Меттічем Росія знаходиться на 40-му місці. Мається на увазі, що виступи в Росії вірогідніші, ніж в Бахреїні (48), Кувейті (51), Катарі (59), Об'єднаних арабських еміратах (61), але менш вірогідні, ніж в Саудівській Аравії (39), Казахстані (31), Китаї (30), Білорусії (29), Венесуелі (28), Ірані (27), в Україні (22), в Тунісі (21), Грузії (18), Єгипті (16), Узбекистані (15), Азербайджані (10), Йорданії (9), Марокко (8). Сусідні місця займають Грузія з її багатопартійним парламентом і тоталітарний Туркменістан: 18-е і 19-е місця відповідно.

В основу індексу лягли три рівнозважених критерії: соціальна несправедливість, схильність населення до бунту і спусковий гачок - в даному випадку, виражена у відсотках доля витрат на харчування в кінцевих витратах домогосподарства. Перший з них визначається по Індексу сприйняття корупції, який розрахувала Transparency International, Індексу розвитку людського потенціалу, підготовленому Програмою розвитку ООН, і Коефіцієнту Джіні, що відображає міру розшарування суспільства по рівню доходів.

Другий критерій Меттіч виводить з середнього віку населення, рівня безробіття і ВВП на душу населення, бо "молоді і безробітні більш схильні бунтувати, ніж люди постарші, що мають роботу, а бідніші суспільства мають велику схильність до громадянських заворушень".

Третій показник автор запозичив з даних американської Адміністрації по контролю за продуктами харчування і ліками. Він виходить з того, що "історично голод приводить до повстань". "Бідні країни, в яких багато молоді, мають більше шансів перетворитися на гарячі точки, ніж старіюча, буржуазна Європа", - узагальнює Меттіч, закликаючи, проте, стежити за Ірландією і Грецією.

Чому Росії не загрожує революція: демографія і невіра в демократію

На думку, приведену в газеті The New York Times, в Росії повторення туніських і єгипетських подій маловірогідне. Розпад СРСР посіяв хаос, і у відповідь посилилися автократи, що обіцяли стабільність і економічне зростання. "Різновид демократії, яка на Заході зробила крок далеко вперед, в багатьох з цих країн була дискредитована", - вважає автор статті Кліффорд Льові, кажучи про союзні республіки. Тому керівники не побоюються повторення єгипетських і туніських подій в своїх країнах.

У Росії рівень протестних настроїв низький: незаконні арешти декількох лідерів опозиції, здійснені 31 грудня 2010 року, не вивели людей на вулиці. На наступному мітингу на Тріумфальній площі 31 січня 2011 року зібралася не більше тисячі чоловік, багато з них - вельми немолоді люди цитує Inopressa.

Чому ж в колишніх республіках СРСР протестний рух не знайшов відгуку? На погляд Льові, одна з причин - демографічна: "На відміну від країн Близького Сходу, тут населення старіє і просто менше людей, які здійснювали б бунтівні вчинки, властиві молоді". Інші причини автор вбачає в тому, що в порівнянні з радянським режимом нинішня автократія здається м'якшою, а економічні свободи - ширше.

Більш того, в короткостроковій перспективі безлади в арабських країнах навіть підсилили позиції автократів, говорить в статті: "Ціни на нафту підскочили, що вигідно економікам Росії, Казахстану і Азербайджану". Нинішня когорта пострадянських лідерів також уміло грає на страхах перед нестабільністю і убогістю.

Навіть "кольорові революції" в Україні, в Киргизії і в Грузії за минулий період видихалися, вважає Льові. "У свій час здавалося, що Грузія йде в авангарді демократичної хвилі. Але у 2007 році президент Саакашвілі, близький союзник Америки, жорстоко подавив опозицію. Тепер суперники говорять, що він не кращий за Путіна".

Та все ж потреба в демократії посилилася, відзначає кореспондент: 10 років тому 81% росіян заявили в ході соціопитування, що віддають перевагу порядку, а не демократії, тепер так відповідає лише 56%.